

Kwaliteitsimpuls werd bevoegdheidsrace

Leergang vakbekwaamheid Bewegingsonderwijs via Pabo bestaat 15 jaar

De pabo-opleiding was zwaar en bewegingsonderwijs was een vak dat eigenlijk maar enkele studenten van die opleiding kon boeien. Dus toen het voorstel kwam om bewegingsonderwijs uit het curriculum te halen en daar een aparte posthbo-opleiding van te maken, werd dat in pabo-land met gejuich ontvangen. We zijn nu vijftien jaar verder. Tijd voor een update.

TEKST HANS DIJKHOFF

In 2004 kwamen de laatste pabo'ers van de opleiding met de aantekening om bewegingsonderwijs te geven in het basisonderwijs. Vanaf dat moment mogen de afgestudeerden alleen nog lesgeven aan de groepen 1 en 2. Het doel van de wetswijziging was erop gericht de kwaliteit van bewegingsonderwijs te verbeteren. Goed bewegingsonderwijs vraagt om stevige deskundigheid en dus om een gedegen opleiding die niet langer past binnen het al overvolle pabo-curriculum.

Post-initiële opleiding

Voor de groepsleerkrachten die wel graag bewegingsonderwijs wilden geven werd een nieuwe posthbo-opleiding opgetuigd, waardoor de groepsleerkracht vakspecialist op de basisschool kon worden en dan alle gymlessen op de school

Goed bewegingsonderwijs vraagt om stevige deskundigheid en dus om een gedegen opleiding die niet langer past binnen het al overvolle pabo-curriculum

kon gaan geven. Deze opleiding bestond uit vier blokken met vijf modules met een totale studielast van 800 uur. Een opleiding die dan ook zou leiden tot een bevoegdheid met een door CPIO erkend diploma met de titel vakspecialist. De bedoeling was dat de posthbo-opleiding

zou worden gevolgd na de reguliere opleiding. Maar daar gingen de pabo's heel wisselend mee om. Er waren er die twee blokken lieten indalen in de opleiding, andere een blok en er waren er zelfs die de hele leergang als minor binnen het traject haalden terwijl bewegingsonderwijs juist uit het pabo-curriculum was gehaald omdat de opleiding al zwaar genoeg was. Daarover was ook veel discussie tussen de pabo's onderling. Maar hoe het ook werd gegeven: het was een stevige studie. Je moest kunnen lesgeven in leerlijnen en affiniteit hebben met bewegen wilde je het volhouden....

In 2006 was het de toenmalige staatsecretaris Sharon Dijkma die gehoor gaf aan de klachten van de studenten en directies. Samen met de PO-Raad vonden ze de opleiding te zwaar. Zo werd er 25% van de opleiding afgehaald waardoor de studiebelasting terugging van 800 naar 600 uur. Dit heeft er niet toe geleid dat cursisten niet meer klagen. Tot op de dag van vandaag ervaren de studenten de opleiding als overladen en zwaar.

En nu na vijftien jaar leergang is de constatering dat de maatregel niet heeft gebracht wat werd beoogd. Er zijn maar weinig groepsleerkrachten die als vakspecialist op een basisschool werken, de meeste post hbo-opgeleide groepsleerkrachten geven enkel les aan hun eigen klas. (Volgens de nulmeting po 2013 brede inzet VSO-ers bij 15 % van de scholen, brede inzet oude breed bevoegden bij 24%; de laatste arbeidsmarktmonitor 2015:

Niet alle gediplomeerden van deze opleiding geven bewegingsonderwijs. 21 Procent van de deze gediplomeerde leraren geeft geen bewegingsonderwijs. 51 Procent geeft per week één of twee uur bewegingsonderwijs, en 28 procent meer dan twee uur.)

Weinig animo voor meer lessen

Van de studenten in deze vijftien jaar, volgden gemiddeld drie tot vijf per studenten de opleiding op basis van een intrinsieke motivatie en met de intentie er in de praktijk ook echt mee aan de slag te gaan. Zo was de opleiding ook

▲ *Dit leer je niet op een opleiding.*

bedoeld: de afgestudeerden gingen zorgen voor het totale schoolaanbod bewegingsonderwijs en zouden minimaal één dag per week in de gymzaal staan. Dan kreeg je een win-winsituatie. De collega's zouden zo ontlast worden en bewegingsonderwijs werd op de school op een hoger niveau gegeven. Maar in die vijftien jaar zijn er maar heel weinig afgestudeerden die ook daadwerkelijk al het bewegingsonderwijs op hun school geven

Organisatorische problemen

De opleiding wordt niet gebruikt waarvoor ze is bedoeld. Wat gebeurt er dan wel? Schoolbesturen gebruiken de opleiding om organisatorische problemen op te lossen. Sturen net afgestudeerde leerkrachten direct naar de posthbo-opleiding zodat ze aan hun eigen klas kunnen lesgeven. Sommige leerkrachten willen dat ook wel maar de meerderheid niet, omdat het een zware opleiding is naast je werk als beginnende leerkracht. Er ontstaat een werkdrukprobleem om alle opdrachten te doen en het blijkt in de praktijk super lastig te zijn om de stagelessen te geven met alle gevolgen van dien....Nog los van de eisen die gesteld worden aan het niveau van de eigen vaardigheid. Er zit veel stress en spanning bij de studenten in de opleiding. Dat is ook heel begrijpelijk. Ze moeten de bevoegdheid halen maar er wordt op de meeste scholen niets in studietijd geregeld of georganiseerd om de verplichte stage-uren

te laten geven. Dit geeft heel veel weerstand onder studenten.

Eigenlijk is er van het hele doel van de opleiding: kwaliteitsimpuls en ervoor zorgen dat op iedere school een vakspecialist het vak bewegingsonderwijs geeft niet veel terechtgekomen en dat is toch wel een wrange constatering. Uit evaluaties blijkt ook dat de studenten de posthbo-opleiding wel een goede en waardevolle opleiding vinden. De pabo-docenten zijn blijven vasthouden aan kwaliteit en hebben er voor gezorgd dat de meeste afgestudeerde posthbo'ers vakbekwame collega's zijn. De pabo's hebben de leergang in die vijftien jaar ook ontwikkeld tot inhoudelijk krachtige programma." Het is daarom jammer dat zo'n goede opleiding door politiek gekonkel maar bij een beperkt aantal studenten het gewenste resultaat heeft.

Van kwaliteitsimpuls naar bevoegdheid

Het doel van de opleiding blijft de kwaliteitsimpuls. Voor de cursisten is het doel verschoven naar zorgen dat je een bevoegdheid haalt om je eigen klas te kunnen lesgeven. Dat is ook wat leerkrachten van hun directie te horen krijgen. Even snel je bevoegdheid halen en zet die speciale lerarenbeurs er maar voor in. En dan worden ze geconfronteerd met een heel zware opleiding. En dan staan ze ook nog onder druk want om een baan te krijgen/houden moeten ze de opleiding volgen. Sander Dekker heeft het er niet beter op gemaakt door gericht de lerarenbeurs in te zetten voor de leergang. Hij schiet zichzelf hiermee in de voet. Veel van de studenten halen het niet en mogen het geld dat ze gestort hebben gekregen weer terugbetalen. En wie betaalt dan de rekening, die er wel ligt, aan de pabo ...?

Uiteindelijk zijn de startende groepsleerkrachten de dupe. Ze hebben in het begin van hun carrière al heel veel startproblemen, moeten dan ook nog een zware extra opleiding doen!

Toekomst

De posthbo-opleiding is voor gemotiveerde groepsleerkrachten een goede opleiding om vakspecialist te worden. Een vakspecialist die ook bevoegd is als groepsleerkracht kan een meerwaarde zijn voor de basisschool. Maar dan moet die wel minstens 0,2 fte in de week gym geven, zodat zijn opgedane kennis over het bewegen van kinderen van 6-12 jaar actueel blijft. De vakspecialist kan de school ook helpen om een sportieve en gezonde school te worden. De kwaliteit van het bewegingsonderwijs op de basisschool blijft vragen om een duidelijke politieke maatregel, een waardoor groepsleerkrachten die het vak liever niet geven dat ook niet hoeven te doen. Nu zijn er nog

teveel groepsleerkrachten die hun vakdeskundigheid weer kwijt raken omdat ze maar een á twee keer in de week aan hun eigen groep gym geven. Laten we met zijn allen hopen dat de politiek gaat kiezen voor echt vakonderwijs.

Zo is een maatregel die met de beste bedoelingen is getroffen verworden tot een gedrocht. Het veld is er te snel vanuit gegaan dat scholen wel zouden inzetten op het hebben van twee collega's die verantwoordelijk werden voor het beweegaanbod. Achteraf blijkt dat veel scholen dat organisatorisch niet voor elkaar krijgen of dat de wil het anders te organiseren ontbreekt. Daar komt nog bij dat het geven van bewegingsonderwijs ook veel moeilijker is geworden door het zelfstandig werken in groepjes, een inhoudelijk stevig programma met leerlijnen, omgaan met verschillen, motorische achterstanden, enz.. Gelukkig constateren we dat op 25 – 40 % van de scholen een vakleerkracht voor de groepen staat.

Tot slot

Je kunt het de scholen niet eens kwalijk nemen, ze worden afgerekend op rendement met Cito-toetsen. Scholen hebben een ingewikkelde taakstelling, daarin is bewegingsonderwijs vaak geen

prioriteit. Ondanks dat er twee keer 45 minuten gegeven moet worden, krijgen veel scholen dat al niet voor elkaar. Op de scholen die het wel voor elkaar krijgen, blijkt vaak dat bewegingsonderwijs op directie- of bestuursniveau goed belegd is. Zij vinden bewegen wel belangrijk.

Iedereen bevoegd proberen te maken is het paard achter de wagen spannen en geeft geen kwaliteitsimpuls aan ons vak.

Toch zijn er ook kansen. Met de opleiding tot specialist sportieve en gezonde school die door een aantal pabo's wordt ontwikkeld, komen er mogelijk collega's met affiniteit voor bewegen en een speciale rol op school krijgen om daarvoor van alles op te zetten.

Daarnaast kan ook het dreigende tekort aan groepsleerkrachten nieuwe kansen bieden voor de vakleerkracht. Daarin snijdt het mes dan aan twee kanten, de vakleerkracht levert een bijdrage aan het oplossen van de tekorten (de groepsleerkracht kan op het moment van de les bewegingsonderwijs een andere klas lesgeven) en aan de kwaliteit van de les bewegingsonderwijs! Het belang van bewegen en sport wordt op scholen gelukkig wel steeds meer ingezien. Kortom er gloort weer nieuwe hoop aan de horizon.

Kernwoorden

Leergang vakbekwaamheid
Bewegingsonderwijs via
Pabo, kwaliteitsimpuls,
lerarenbeurs

Foto

Anita Riemersma

Contact:

hans.dijkhoff@kvlo.nl

FLEXIBELE SCHEIDINGSWANDEN
MODULAIRE PODIUMELEMENTEN
INDUSTRIËLE OPLOSSINGEN
MAATWERK & SPECIALS

ONDERSCHIED MOET ER ZIJN

Scheidingswanden voor sportaccommodaties en zwembaden

De Graaf van Stijn BV is al meer dan 45 jaar uw betrouwbare partner bij het inrichten van uw sportaccommodatie. Met onze flexibele Trenomat scheidingswanden wordt het multifunctionele karakter van uw accommodatie maximaal benut. Voor de juiste invulling is het belangrijk dat al tijdens de planvorming aan een project goed gekeken wordt of er een juiste toepassing mogelijk is. Ons projectteam bestaat uit specialisten die uw project van begin tot eind vakkundig begeleiden zodat het eindresultaat in alle facetten tijd een succes wordt.

Geluidsisolatie & absorptie ➔

Goede beheersing van de akoestiek in sportaccommodaties is zeer belangrijk. Bij plaatsing van Trenomat wanden wordt hier altijd rekening mee gehouden.

Onderhoud & Service ➔

Onze gespecialiseerde servicedienst zorgt ervoor dat uw scheidingswanden veilig en up-to-date blijven, waardoor de levensduur van uw wand zo lang mogelijk wordt.

Maatwerk ➔

Voor iedere situatie is er een oplossing. De Graaf van Stijn BV staat bekend om haar maatwerk en het vermogen om mee te denken in de wensen en belangen van de opdrachtgever.

Trenomat / De Graaf van Stijn B.V.
www.trenomat.nl | info@trenomat.nl | +31 (0) 172 57 97 20

SNOWBREAKS.NL

BY ROCKS 'N RIVERS

"Je gaat met leerlingen op pad en kunt er voor de volle 100% op vertrouwen dat de reis veilig en goed georganiseerd is."

Wintersportkampen

Bergsportkampen

Survivalkampen

Outdoor Sportdagen

"De samenwerking tussen Rocks 'n Rivers, leerlingen en docenten verliep fantastisch."

www.snowbreaks.nl | www.rocksn-rivers.nl